

سخنرانی آیت الله اعرافی

اعوذ بالله بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم الرحيم الحمد لله رب العالمين نحمده على ما كان و نستعينه من امرنا على ما يكون و نؤمن به و نتوكل عليه و نستغفره و نستهديه و نعوذ به من شرور انفسنا و سيئات اعمالنا ثم الصلاة و السلام على سيدنا و نبينا و حبيبنا ابي القاسم المصطفى محمّد و على آله الاطيبين الاطهرين و لا سيّما بقية الله في الارضين.

رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ^۱

۱. فواید شرور

در نوبت‌های قبل عرض کردیم که منطق اسلام در برابر حوادث و وقایع و در مواجهه با سختی‌ها و دشواری‌ها منطقی بسیار جامع و درست است. در منطق اسلام حوادث و وقایع تلخ و ناگوار ضمن اینکه دارای تلخی و ناگواری است در عین حال به‌عنوان پدیده‌ای که لازمه عالم طبیعت است و از آن طرف همین پدیده طبیعی که در جریان نظام طبیعت رخ می‌دهد می‌تواند دستمایه‌ای برای سعادت و کمال و پیشرفت بشر باشد؛ بنابراین خوبی و بدی نهایی حوادث و وقایع، سختی‌ها و مشکلات، بلاهایی از قبیل کووید ۱۹ و کرونا تابعی از نگاه و برخورد ما با این وقایع و حوادث است. اگر کسی مقابل این حوادث و وقایع خود را ببازد و منفعل بشود یا دچار ناشکری و ناسپاسی در پیشگاه خدا بشود طبعاً باخته است و این حادثه برای او خوب نیست؛ اما می‌توان همین حادثه سخت و بلا و سختی و دشواری را مبدل به نردبانی برای تلقی کرد. این نکته خیلی مهمی است. اسلام می‌گوید این حوادث و بلاها و سختی‌ها و دشواری‌ها از جنگ و زلزله و سیل تا حوادثی از قبیل کرونا و امراض مسری می‌تواند با نگاهی درست و خوب، سرمایه‌ای برای تعالی بشر در همه ابعاد شود. هم می‌تواند سرمایه‌ای شود

۱. ممتحنه ۴.

برای اینکه محققان و دانشمندان و پژوهشگران به تحقیق و پژوهش پردازند و راه‌های غلبه بر این مشکل را فتح بکنند و کاروان علم را پیش ببرند هم می‌تواند وسیله‌ای باشد برای اینکه انسان با نگاه فعال با آن مواجه شود. انسان از دریچه نگاه این حوادث می‌تواند به قله‌های بلند معنوی و اخلاقی برسد. در درون این سختی‌ها و بلاها و مشکلات می‌توان دریچه‌هایی به عالم غیب گشود و به قدرت خدا توجه کرد. از طرف دیگر همین حوادث و وقایع و فشار و سختی می‌تواند موجب بروز استعدادهای فراوان انسانی شود. بسیاری از فضائل روحی و اخلاقی در ذات بشر وجود دارد که جز در سختی‌ها ظهور پیدا نمی‌کند. در جنگ و بلا و سختی ایثار فداکاری شجاعت و جان‌فشانی و حس همدردی با هموعان ظهور و بروز پیدا می‌کند. لذا ما نباید با عینکی منفی به حوادث و وقایع تلخ نگاه بکنیم این‌ها ضمن اینکه لازمه عالم طبیعت است می‌تواند با تصمیم ما نردبانی برای صعود و ترقی شود. همچنین که ممکن است با تصمیم ما موجب سقوط بشریت و باعث ناسپاسی عصیان و طغیان بشود. این مطلبی بود که در نوبت‌های قبل هم اشاره کردیم.

۲. نسبت عالم غیب و شهود

همین‌طور باید این نکته را هم به مسئله‌ای که گفتیم بیفزاییم که تقابل دنیا و عالم غیب، عالم شهود و عالم غیب، تقابل ناصحیح و مغالطه‌ای است که وجود دارد. ما افراط و تفریط‌هایی شاهدیم. کسانی می‌گویند که هر آنچه هست همین عالم طبیعت و حس است. این اصالت ماده است و رویکرد پوزیتیویستی در تفسیر عالم است که همه چیز را با حس می‌توان شناخت و تحلیل کرد و همه علل عالم به همین علل طبیعی برمی‌گردد. این یک نگاه غلط است. همان‌طور که رویکرد غلط دیگری هم وجود دارد که کسی فکر کند علل و عوامل غیبی و پنهان از چشم طبیعت و دوربین‌های عالم طبیعت آن‌ها کاره است و این علل طبیعی ارزشی ندارد و یا نباید آن را شناخت این هم منطقی غلطی است. در اسلام گفته می‌شود این جهان مادی یک ساختمانی است مبتنی بر قواعد و ضوابط و بر این ساختمان عالم طبیعت سلسله‌ای از قوانین حاکم است آن‌ها را باید شناخت و کشف کرد و به کار گرفت البته با قواعد و ضوابطی. درعین حال نباید این تابلوی جذاب و رنگارنگ عالم طبیعت و این علل و

عوامل عالم طبیعت ما را از آن عالم پنهان و عالم نهان دور بدارد و غافل کند. این علل و عوامل طبیعت کارکرد خود را دارند ما هم موظفیم بشناسیم و در چهارچوب‌های معینی به کار بگیریم و درعین حال بدانیم دست‌های فراتری این جهان را اداره می‌کند و همه جهان تحت تأثیر عوامل بالاتری است. این هم یک مطلب است که گفته شده و بازهم تأکید کردیم برای اینکه به پرسش‌هایی که این روزها در ایران و جهان مطرح می‌شود با این منطق درست می‌شود پاسخ داد.

۳. تأثیر گناه در عالم

نکته سومی هم که از نکات مهم است این است که رابطه انسان با این عالم طبیعت هم یک رابطه‌ای است که فراتر از علوم طبیعی و انسانی و روان‌شناختی و علوم اجتماعی می‌شود به آن معتقد بود و در منطق اسلام قوانینی بر رابطه من، اخلاق و رفتار و عالم درون من با جهان طبیعت وجود دارد. همان‌طور که رابطه‌ای در درون ما بین عقاید ما با رفتار ما وجود دارد کل شخصیت یک فرد و یک جامعه رابطه‌ای اساسی با عالم طبیعت برقرار می‌کند. این از چیزهایی است که در علوم اجتماعی و انسانی و طبیعی و مادی کشف نشده است و قرآن و اسلام از این رابطه بسیار مهم پرده برداشته‌اند.

من در اینجا برای اینکه مقداری ریزتر به این مسئله پردازم اشاره می‌کنم به اینکه گناه عبور از خط قرمزهایی که بر اساس عقل و شریعت برای انسان تنظیم شده، در خانه و جامعه و محیط کار اسلام قواعدی دارد ضوابطی دارد، کسی که از این ضوابط و قواعد عبور کند به این عبور از ضوابط و قواعد گناه می‌گویند. در اسلام به این گناه ذنب گفته می‌شود اثم گفته می‌شود، سیئه گفته می‌شود؛ یعنی رفتارها کردارها و اعمال ناشایسته‌ای که از یک فرد صادر می‌شود یا فرهنگ عمومی می‌شود ظلم و سرقت می‌کنند تعدی به حقوق و اموال یکدیگر می‌کنند آبروی هم را می‌برند حقوق یکدیگر را زیر پا می‌گذارند از خط قرمزهای الهی عبور می‌کنند این‌ها آیا با عالم طبیعت و جهان رابطه‌ای دارد و در عالم طبیعت اثر می‌گذارد یا نه؟ پاسخ اسلام این است که این رفتارهای گناه‌آلود و ناشایست هم در امروز فرد هم در آینده فرد هم در امروز جامعه هم در آینده جامعه هم در عالم طبیعت

اثرگذار است. این نکته بسیار کلیدی است که ده‌ها آیه و صدها روایت پرده از این واقعیت برداشته که اعمال و رفتار شما جزیره بسته‌ای نیست بلکه اولاً شخصیت شما را شکل می‌دهد امروز شما را می‌سازد و ساختمان آینده شما را در دنیا و آخرت شکل می‌دهد. ثانیاً اینکه این اعمال و رفتارهای ناروای ما می‌تواند در کل جامعه بشری امروز و فردا اثر بگذارد. در نسل امروز اثر بگذارد. ثالثاً اینکه این رفتارهای ناصحیح و ناروا می‌تواند نظام عالم طبیعت را هم تحت تأثیر خودش قرار دهد و مشکلاتی ایجاد کند. از این جهت است که می‌توان گفت گناه و آلودگی و عبور از خط قرمزها در زندگی بشر آثار هم اخروی دارد که از عالم برزخ ظهور پیدا می‌کند. از برزخ تا قیامت سپس تا قیامت ظهور و بروز پیدا می‌کند. اعمال ما سپس شعله آتش می‌شود. آنجا عذاب‌های دردناک می‌شود. این در آن سمت؛ اما در همین دنیا هم این آلودگی‌ها و گناه‌ها تأثیرات گسترده‌ای می‌گذارد. یک تأثیر فردی است در خود شخص. در روایات داریم از جمله روایتی از امام صادق علیه‌السلام است که فرمودند:

«اِحْدَرُوا سَطَوَاتِ اللّٰهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فَقُلْتُ وَ مَا سَطَوَاتُ اللّٰهِ قَالَ اَحْذُهُ عَلٰى الْمَعَاصِي»^۲.

از شلاق‌های خدا بترسید. سؤال می‌کند که این شلاق‌ها چیست و از چه باید بترسیم. امام می‌فرماید اخذه بالمعاصی. خدا با گناه آدم‌ها را می‌گیرد و مواخذه می‌کند؛ و در روایات دیگر آمده است که در نتایج گناهان:

۱. فقر و ناداری است.
۲. از نتایج گناهان امراضی می‌شود که برای انسان‌ها پیدا می‌شود
۳. آمده است که گناه هم‌وغم تولید می‌کند. گناه می‌تواند انسان را غمگین کند و تولید آن ناراحتی‌های درونی و روانی بکند.
۴. همین‌طور ایجاد ناامنی بکند. گناه می‌تواند سلطه اشراق را پدید بیاورد جامعه را ناامن بکند. «أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ»^۳. آیا شما تضمینی داده‌اید که به خاطر گناهتان زمین بر سر شما خراب نشود؟ یعنی احتمال دارد گناه شما منشأ این تحولات در عالم طبیعت شود.

^۲. وسائل الشیعة / ج ۱۵ - باب وجوب اجتناب المحارم ... ص ۲۵۲.

^۳. نحل ۴۵.

بنابراین این سلسله پیامدهای ناگواری هم که اشاره کردم بر گناه مترتب می شود. این هم واقعیت است. همان طور که طاعات و خوبی های ما می تواند منشأ خوشی ها شود برکات در فرد و جامعه بیاورد می تواند گناهان ما زنجیره ای از آلودگی ها برای ما تولید کند. هر گناهی گناه دیگر را تولید بکند. گناه ما می تواند جامعه را تخریب بکند. گناه ما می تواند در عالم طبیعت اثر بگذارد این چیزی است که علم کشف نکرده است. این با منطق دیگری با ابزار وحیانی در واقع ما این روابط را شناخته ایم و کشف کرده ایم.

انواع بلا

البته اشاره کنیم که بلاها همیشه نتیجه گناه نیست. بلکه گاهی هم هست که بلا وسیله ای است برای امتحان و تعالی شخص. از این جهت است که بلا و سختی را تقسیم کرده اند:

۱. بلا و سختی ای که نتیجه آلودگی هاست.
۲. بلایی که خدا ایجاد می کند که کفاره گناهان شود.
۳. از این ها بالاتر از روایات استفاده می شود که گاهی خداوند برای تعالی یک مؤمن او را دچار سختی ها و ناگواری ها می کند

و لذا همیشه هم نمی شود گفت که بلا نتیجه گناه است اما غالباً گناهان است که بلاها را به وجود می آورد؛ اما گاهی هم هست که گناه لطف الهی است که انسان پاک شود؛ و گاهی هم گناه لطف الهی است برای اینکه انسان ترقی بکند و در ابعاد معنوی و روحیات پیش برود. یک عوالمی در سختی ها به روی انسان ها باز می شود که هرگز در آسایش و راحتی پیدا نمی شود. انسان باید در آن گردونه سختی ها قرار بگیرد تا به قله هایی برسد که قبلاً هم به آن اشاره کردیم. ما باید توجه کنیم که مواجهه ما با بلاها و سختی ها مواجهه منفعلانه و پژمرده و همراه با افسردگی نباشد. فعال و بانشاط و هم صبور و شاکر باشیم و هم به وظائفمان در سختی ها و دشواری ها قیام بکنیم.

موضع انسان مؤمن در برابر بلا

انسان مؤمن موضعش در قبال جنگ زلزله سیل امراض مسری کرونا موضعی است که از این عناصر تشکیل

می شود:

۱. در دل این حادثه دست خدا و عالم غیب را می بیند و قدرت خدا را تماشا می کند.
 ۲. در برابر این سختی صبور و مقاوم است و نمی شکند و منفعل نمی شود.
 ۳. شاکر می شود و به شکر خدا می پردازد.
 ۴. از این بلا دستمایه ای می سازد که به دیگران خدمت و کمک بکند و ویژگی های روحی خودش را تجلی بدهد و با آن با این نردبان به سمت قله های بلند حرکت بکند.
- در ماه مبارک و شریف رمضان قرار داریم. البته امسال همراه با این تلخی و ناگواری است که ملت ما و جامعه بشری با آن مواجه است. برادران بزرگوار خواهران ارجمند جوانان عزیز، ماه شریف رمضان ماهی است که در روایات بیش از صد نام و صفت برای آن ذکر شده است. ارزش هایی که برای این ماه مبارک جمع شده و آن نعم و الطاف الهی که در رمضان خصوصاً در سحرهای آن جمع شده قابل وصف نیست. شما در شب های جمعه ماه شعبان ماه رجب، مواقع خاص می بینید فضائلی ذکر شده ولی هیچ کدام به پایه این ماه بزرگ و شریف نمی رسد. ما از برخی از عبادات جمعی محرومیت هایی داریم اما این ماه رمضان یک جلوه های آسمانی دارد که نباید از آن غفلت بورزیم چه در ارتباط با خدا چه خلق خدا که نباید از آن غفلت بورزیم. در اینجا من مایلم که به چند نکته هم به مناسبت هایی که اینجا وجود دارد اشاره کنم.

جهش تولید:

یکی بحث جهش تولید و رونق اقتصادی است. کشور ما علیرغم چهل سال سختی و رنج و مرارت، جنگ و تحریم و تهدیدهای غیرقابل توصیف برپای خود ایستاد و مقاومت کرد و عقب هم نرفت و در عرصه های

مختلف هم پیش رفت. الان باید در برابر همه سختی‌هایی که وجود دارد بایستیم و جهش تولید باید در عین این رکودها و سختی‌هایی که به خاطر کرونا و تحریم وجود دارد محقق شود و این شدنی است. برای اینکه این جهش تولید و رشد اقتصادی تحقق پیدا کند ما نیاز به چند نکته داریم:

خودباوری ملی، اسلامی و انقلابی. در این عنصر ما گاهی کم می‌آوریم. ما واقعاً باید باور کنیم که جوانان ما و دانشمندان ما و متخصصان ما و ملت بزرگ ما می‌تواند کارهای بزرگ را رقم بزند. مگر ما نمی‌بینیم دشمنان ما که افراد مغرضی بودند تعجب می‌کنند که یک ملتی در تحریم و تهدید و کرونا ماهواره نور را به فضا پرتاب بکند. همه عالم مقابل این پدیده علمی و فناوری شگفت‌زده شدند. این نشان می‌دهد که ما می‌توانیم. صنایع دفاعی ما، در همین صنایع درمانی و بهداشتی ما در قضایای کرونا نشان دادیم که در تولید ماسک در کیت‌ها و ابزارهای پزشکی و بهداشتی چه توانمندی ملت ما از خودش نشان داد؟ بنابراین اولین شرط پیشرفت و جهش تولید و رشد اقتصادی این است که باور کنیم می‌توانیم. امام مکرر این را فریاد می‌زدند که مسئولین ما باید باور کنند ما می‌توانیم. ما در انواع رشته‌ها پیشرفت داشتیم امروز هم باید پیش برویم. جاهایی هم البته کمبود داریم. من اخیراً در نامه‌ای که به وزیر محترم ارتباطات زدم عرض کردم و نوشتم که انتظار بود که ما در حوزه فناوری‌های ارتباطی، زیرساخت‌های ارتباطاتی و شبکه داخلی و ملی و موتور جستجوی ملی پیشرفته‌ای بیشتری داشته باشیم. ملتی که می‌تواند صنایع بزرگ نظامی و دفاعی تولید بکند، موشک‌های دوربرد بسازد، در انواع صنایع، در سلول‌های بنیادین در بیوتکنولوژی، در بخش‌های مختلف پیش برود باید در حوزه فناوری و ارتباطات هم پیش برود وضع موجود ضمن تشکر از اقداماتی که شده اما کافی نیست. باید گام‌های بزرگ‌تری برداشت. این شرایط هم نشان داد ما نیاز به فناوری‌های ارتباطاتی و فضای مجازی داریم و امیدواریم که نیروی جوان و دانشمندان ما باور شوند و تلاش کنند که پیش بروند. این یک مسئله است که به نظرم خودباوری و تلاش مضاعف و تحقیقات و ارزش‌گذاری روی پژوهش باید افزایش پیدا بکند.

موضع دوگانه غرب در تبلیغات

نکته دیگری که مناسب است اشاره شود این است که این روزها شاهد اختاپوس تبلیغاتی غرب در مواجهه با کرونا هستیم. خزعبلات ترامپ لاطائنات او حرف‌های بی‌ربط او چندان مورد هجوم قرار نمی‌گیرد اما حرکت‌های شایسته ملت ایران مورد توجه قرار نمی‌گیرد. الگوی ما در برابر این حادثه اجتماعی الگویی منطقی دارای فلسفه و پایگاه و ضوابط و ارزش‌های متعالی بود. این‌ها را نادیده می‌گیرند از آن طرف صد عیب در جهان غرب را مهم نمی‌شمارند. این هم از مسائلی است که همه ما آن را حس کرده‌ایم. امیدواریم الگوی ما در این حادثه و واقعه تنظیم بشود ارائه شود الگوی مهمی در جهان ارائه کرده‌ایم.

در پایان از همه مردم عزیز و شریفان در ایران و قم به خاطر حضور در رزمایش مواسات و انفاق مؤمنانه تشکر می‌کنم. ما در رکود اقتصادی و مشکلاتی که پیدا شد جمع زیادی از عزیزانمان مواجه با سختی شدند. ما علاوه بر اطعام و افطار که تنظیم شده باید در زندگی به داد عزیزانمان برسیم. دولت به مسئولیت‌های خودش عمل کند مردم هم تلاش کنیم.

آرزوی توفیقات همه شما را دارم بهره‌مندی صحیح و کامل از این ماه مبارک رمضان و شهدا و درگذشتگان و علمای درگذشته مراجع درگذشته امام شهدا به‌ویژه مرحوم آیت الله امینی امام جمعه اسبق و عزیزمان که به لقاء خدا رفتند و همه کسانی که در این حوادث مظلومانه و غریبانه دفن شدند آرزوی علو درجات دارم همین‌طور برای همه اموات و درگذشتگان و برای بیماران هم از خداوند طلب شفای عاجل و بهبود کامل داریم. خدایا تو را به حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها سوگندت می‌دهیم و به همه مقربان درگاہت که بلاها را از ما دور بدار اعمال ماه مبارک را از ما قبول بفرما، دروازه‌ها و دریچه‌های حکمت و معرفت را به روی ما بگشا و همه درگذشتگان و شهدای ما و امام شهدای ما را با اولیای خودت محشور بفرما؛ و صلی الله علی محمد و آلہ الطاهرین.